

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СВІТОВІ ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ

Україна, як одна з найбільших європейських держав з великим економічним потенціалом, не може залишатися осторонь глобалізаційних процесів та тенденцій до регіональної інтеграції

Стан інтеграції будь-якої країни у світові глобалізаційні процеси можна визначити за допомогою індексу глобалізації, що включає чотири показники: участь у глобальних політичних процесах, розвиток глобальних технологій, встановлення міжнародних контактів, розвиток економічної інтеграції [4]. В 2015 році наша країна піднялася на три рядки в рейтингу глобалізації і розташувалася на 44 місці серед 191 держави [3]. Про це свідчать дані звіту швейцарського науково-дослідного інституту «KOF Index of Globalization 2014», в якому визначено індекс глобалізації – щорічний світовий рейтинг рівня глобалізації. Значення індексу, яке коливається від 0 до 100 балів, формується шляхом оцінки 24 показників і об'єднує три основні групи глобальної інтеграції: економічну глобалізацію (обсяг міжнародної торгівлі, рівень міжнародної ділової активності, торговельні потоки, міжнародні інвестиції, тарифна політика, обмеження і податки на міжнародну торгівлю); соціальну глобалізацію (рівень культурної інтеграції, відсоток іноземного населення, міжнародний туризм, міжнародні особисті контакти, обсяг телефонного трафіку, поштових відправлень, транскордонних грошових переказів, інформаційні потоки, розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури); політичну глобалізацію (членство держав у міжнародних організаціях, участь у міжнародних місіях, ратифікація міжнародних багатосторонніх договорів, кількість посольств і інших іноземних представництв в країні і так далі). Чим вище значення індексу держави, тим більше воно залучено в світові процеси. Поточне значення українського індексу глобалізації досягло історичного максимуму і склало 68,85 бала, що дозволило нашій державі розташуватися в рейтингу між Йорданією (69,46) і Ісландією (68,66), а також випередити одразу трьох географічних сусідів – Росію (65,42), Молдову (64,12) і Білорусь (59,85). Найбільш схильною до глобалізації виявилася політична сфера (86,05) України, а найменш – соціальна (60,06). Зростання значення вітчизняного індексу у порівнянні з минулими роками багато в чому стало можливим завдяки істотному прогресу в питаннях інформаційних потоків і культурного співробітництва [3]. Отже, за цими показниками ступінь залученості України у глобалізаційні процеси є доволі помірний і не відповідає ані її об'єктивному потенціалу, ані тим можливостям, які випливають з її географічного положення чи історичних традицій.

На шляху до міжнародного співробітництва перед Україною стояла низка серйозних завдань, зокрема остаточне визначення національної моделі соціально-економічного розвитку, досягнення реальної керованості соціально-економічними процесами, створення стабільної національної фінансової та правової системи і розробка планів по входженню у світові економічні структури.

Інтеграція України у світовий економічний простір відбувалася двома шляхами: а) входження до складу чинних міжнародних (глобальних) організацій, б) налагодження двосторонніх відносин з окремими державами, сусідніми регіонами. Україна як повноцінний учасник світового господарства за роки формування незалежної держави з ринковою економікою стала активно брати участь в інтеграційних процесах, передусім європейського напрямку.

В цілому, Україні знадобилося 15 років, щоб її визнали державою з економікою вільного ринку. З вересня 1992 року нова держава стала членом Міжнародного валютного фонду та Світового банку. Подальше розширення участі України в світовій економічній інтеграції затягнулося, на відміну від темпів виходу на політичну міжнародну арену. Одними з факторів цього стали невизначеність з процесами [роздержавлення](#) та впровадження ринкових реформ. Тільки 21.12.2005 року ЄС визнав функціонування ринкової економіки в Україні, а в 17.02.2006 року це підтвердило Міністерство торгівлі США [2].

Самостійна економічна (як і політична) інтеграція України в світовий економічний простір нерідко наражалася на спротив Російської Федерації. РФ як колишня радянська метрополія вбачала Україну своєю сферою впливу, тому вдавалася до відкритого та прихованого тиску, і залежність України від Росії посилювалася. Так, 2001 року частка українського експорту товарів до ЄС складала 31,6 %, а до СНД – 24,1 %, а вже у 2008 році – 35,6 % і 27,1 %, відповідно [2]. Лише у 2014 року після початку російської військової агресії, Україна скоротила співпрацю зі східними сусідами і вже у 2015 р. експорт товарів до ЄС становив 32,9 %, а до СНД (РФ, Білорусь, Казахстан, Молдова) – 18,3 %. [7]. Як зазначає український економіст І.Шовкун тепер навіть кошти з офшорів відіграють важливу роль у промислових інвестиціях. Зокрема, частка Кіпру у прямих іноземних інвестицій, накопичених в промисловості України, становила 19,3%, або 2,6 млрд дол. (на 1 жовтня 2016 р.), Нідерландів — 12,8%, або 1,7 млрд дол. Кошти з офшорів надходять в економіку також у формі боргового фінансування. (З 1991 року з України в офшори вивели 148 мільярдів доларів – ЗМІ) [1].

Як показує проведений аналіз, пріоритетними напрямками розвитку економіки України в умовах глобалізації можна вважати: активізацію руху капіталу; інформаційно-технічну революцію; розвиток інтеграційних тенденцій; реструктуризацію економіки; системну ринкову трансформацію; сприяння руху факторів виробництва; формування відкритої економіки; інтеграцію підприємств до світових комунікаційних мереж; активізацію участі в роботі міжнародних організацій та інтеграційних угруповань [5].

Підсумовуючи зазначимо, що сьогодні Україна не є впливовим суб'єктом глобалізації і належить в цьому аспекті до периферійних держав. Це обумовлено як рівнем її соціально-економічного розвитку, так і місцем і роллю держави в сучасній світовій політичній та економічній системі. Тому найважливішим питанням для України стає пошук принципів та механізмів налагодження взаємозв'язків із глобальним світом, адже інакше вона залишиться пасивним об'єктом реалізації глобального впливу інших країн світу.

Література

1. Гончарук, Т. В. *Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства* / Т. В. Гончарук // *Наукові записки. Сер. Філософія. – Острог : Національний університет «Острозька академія», 2011. – Вип. 9. Інтеграція України у світовий економічний простір [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалів: http://mtt.in.ua/ist-ukr_integratsiya-ekonomiky-ukrayiny-u-sviti/*
2. Ковальова Г.П., Даніл'ян В.О. *Україна у світових глобалізаційних процесах : виклики і відповіді.* / Г.П Ковальова, В.О Даніл'ян. // *Науковий вісник ХНПУ, Серія «Філософія».* – Харків: ХНПУ, 2015. – Вип. 45 (частина I) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zenodo.org/record/22421/files/45__-227-239.pdf
3. Пурдик Вікторія. *Вплив глобалізаційних процесів на економіку України.* / В. Пурдик [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалів: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?.../2009
4. *Світова економіка і міжнародні відносини: понятійно-термінологічний словник / за ред. І.Л. Сазонця, Н.В. Стукало, О.М. Сазонця, М.А. Шепелева.* – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 575 с.
5. *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Гончарук Т. В., Гнасевич Н. В., Гурик М. І., Рудакевич О. М., Томахів В. Я., Чигур Р. Ю., Шумка М. Л.; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич.* – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 255 с.
6. Томахів В. *Гроші як чинник глобалізації* / Володимир Томахів // *Мандрівець.* – 2008. – № 4. – С. 67-71 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.tneu.edu.ua/index.php/uk/nmkd/64-resursy-biblioteky/pratsi-vykladachiv-tneu/t/608-2011-12-19-14-33-08>